

ОСВІЧЕНИЙ АБСОЛЮТИЗМ

План уроку

1. «Союз філософів та государів»
2. У володіннях австрійських Габсбургів
3. Прусьське королівство. Фрідріх II
4. «Освічене» правління Катерини II

Пригадаємо

Яка династія при владі в Російській імперії?
Які перетворення здійснив Петро I в управлінні
Російською державою?

У січні 1725 р. Петро I помер, не залишивши законного наступника престолу. Це дало привід до серії державних переворотів.

Взагалі другу чверть XVIII ст. нерідко називають *епохою палацових переворотів і правління фаворитів.*

*Катерина I
(1725–1727 рр.)*

князь О. Меншиков

Петро II (1727-1730)

Анна Іоанівна
1730-1740

Іван VI

Анна Леопольдівна

9.11.1740 до 25.11.1741

Ернст-Йоганн фон Бірон

Елизавета Петрівна

25.11.1741 - 1761

Петро III
1761—1762

Представник династії Гольштейн-Готторп-Романових
Чоловік Катерини II.
Батько російського імператора Павла I

Катерина II
1762—1796

Внутрішня політика

- ❖ **скликання Уложеної комісії**, одним із завдань якої була заміна застарілого збірника законів (Уложення) 1649 р. Але за 10 років роботи виробити якийсь реальний документ комісія не змогла, і Катерина II, припинивши її роботу (указ від 4 грудня 1774 р.), **остаточно перебрала на себе видання законів (указів)**.
- ❖ **реформа Сенату** (1763), згідно з яким він усувався від законодавчої діяльності. Катерина II, боячись небезпечних олігархічних тенденцій Сенату, реформувала і структурувала його на 6 ізольованих департаментів із чітко визначеними компетенціями кожного: 4 з них перебували в Санкт-Петербурзі і 2 — у Москві.
- ❖ Найбільш важливі акти, такі як заснування губернських органів, **Жалувана грамота дворянству 1785**, **Жалувана грамота містам 1785**, імператриця укладала сама або доручала їх укладання найбільш довіреним сановникам.
- ❖ Вершиною **дворянських привілеїв** стала «Жалувана грамота дворянству». За дворянами юридично закріплювали селян із нерухомим майном; дворян звільняли від податків, повинностей, тілесних покарань, обов'язку нести військову й державну службу тощо.
- ❖ **Секуляризаційна реформа** 1764 року — реформа, проведена з метою вилучення церковних володінь, скасування частини монастирів, а також визначення коштів на утримання для єпархій та деяких обителів
- ❖ Катерина II створила особисту канцелярію — «Кабінет Її Величності» та **сконцентрувала в своїх руках усю повноту виконавчої влади**.
- ❖ У 1775 р. здійснено **адміністративну реформу**, за якою Росію переділили на 50 губерній (замість 23), які, своєю чергою, склалися з повітів. У губерніях влада належала губернаторам, призначуваним урядом.

Внутрішня політика

- ❖ ліквідація автономних утворень, що існували у складі Російської імперії. Імператриця скасувала «особливий прибалтійський порядок», реорганізувала управління Донським краєм.
- ❖ Петербурзі було створено Учительську семінарію, де вперше в Росії почали готувати вчителів. Невдовзі за наказом Катерини II в містах було відкрито загальноосвітні й доступні для всіх школи - народні училища.
- ❖ **Однак найбільше втратило від адміністративних перетворень Катерини II населення України:**
 - ✓ 10 листопада 1764 р. було оголошено маніфест цариці про ліквідацію гетьманства у Лівобережній Україні.
 - ✓ 1775 р - знищення Запорозької Січі.
 - ✓ У 1781-1783 рр. на Гетьманщині проведено нові адміністративні перетворення: скасовувався полково-сотенний адміністративний устрій і вводився повітовий,
 - ✓ замість Гетьманщини утворювалося Малоросійське генерал-губернаторство. Самобутню Україну було перетворено на пересічну частину Російської імперії — Малоросію.

Внутрішня політика Катерини II

- Політика освіченого абсолютизму;
- Зміцнення самодержавства;
- Створення “Кабінету її величності”;
- Скликання Уложенної комісії;
- Заборона селянам подавати скарги на поміщиків;
- Запровадження кріпосного права на Лівобережній Україні в 1783 році;
- Жалувана грамота дворянству 1785 року;
- Адміністративна реформа 1775 року (утворення 50 губерній);
- Ліквідація автономних утворень в складі Російської імперії (наприклад – ліквідація гетьманщини, Запорозької Січі)

Портрет Катерини II.
Роботи Жан-Баптиста Лампі

Посилення кріпосного гніту, свавілля землевласників, важке становище уральських приписних робітників, утиски козацтва спричинили селянську війну 1773-1775 рр. під проводом донського козака Омеляна Пугачова

Зовнішня політика

російсько-турецькі
війни 1768-74 та
1787-91 рр.

Російська імперія
розширила свої
кордони та
закріпилася на
Чорному морі,
незаконно анексувала
Кримське ханство,

Східна Грузія, 1783

Прийняла під
російський
протекторат
Картвело-Кахетинське
царство

1788–1790 рр. – Російсько-шведська війна.
Швеція спробувала повернути території,
які були втрачені внаслідок Північної
війни, і зазнала поразки.

Три поділи Речі Посполитої (1772, 1793, 1795)

*Освоєння приєднаної в 1761 р. Чукотки супроводжувалося
військовими зіткненнями місцевих племен чукчів із
росіянами.*

*1784 р. – Заснування першого російського поселення на
Алясці, яке здобуло назву «Російської Америки».*

Боротьба проти революційної Франції Катерина II
після страти короля Людовика XVI розірвала
дипломатичні і торгові відносини з Францією, активно
допомагала контрреволюціонерам і спільно з Англією
спробувала чинити економічний тиск на Францію.

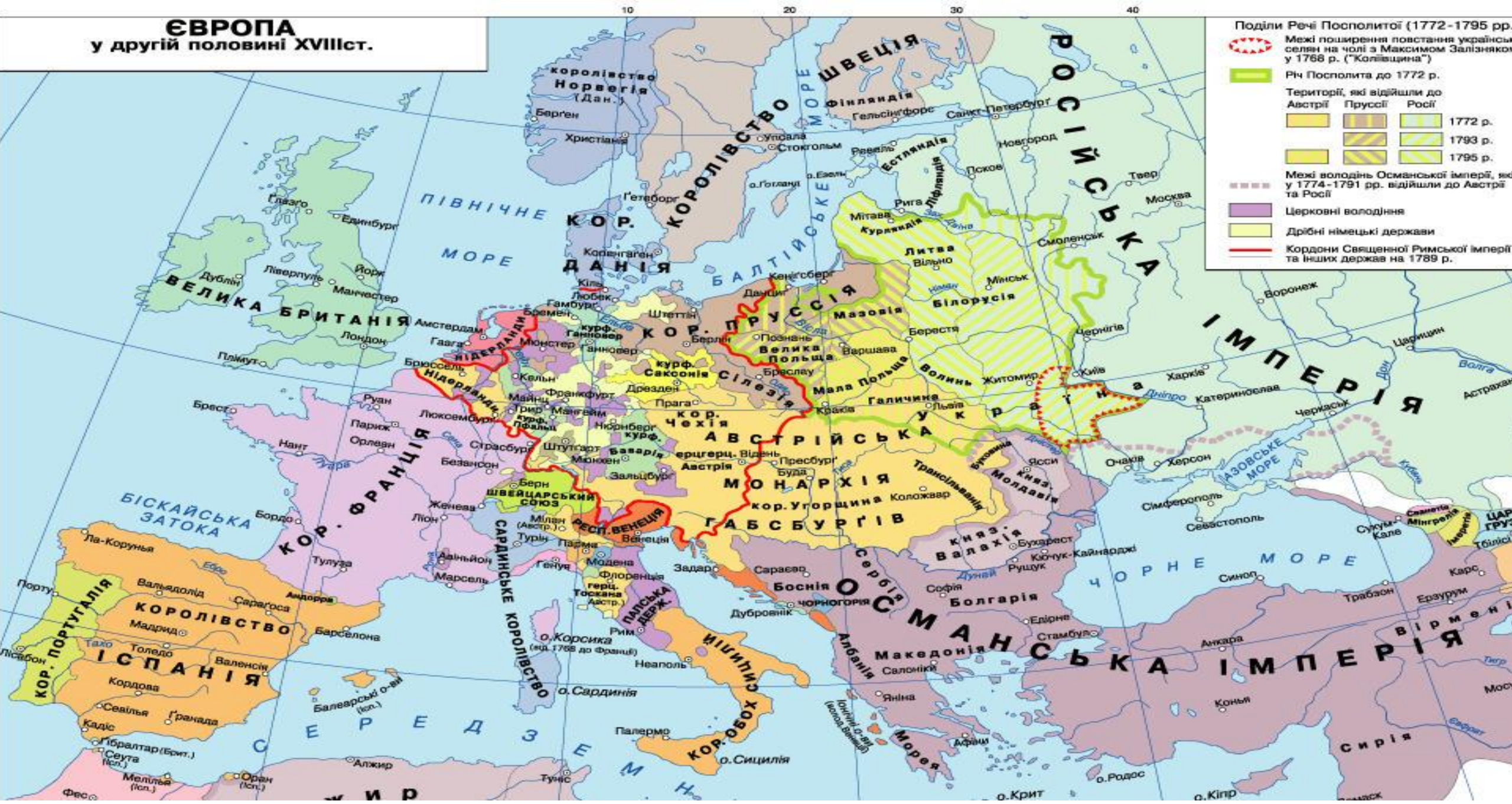

Основні напрямки зовнішньої політики Російської імперії.

- Головна мета – поширення впливу Росії в Європі, приєднання нових територій.

Війни	Результати
Російсько – турецька війна 1768 – 1774 рр	Приєднання територій між Бугом і Дніпром, фортеці в Криму – Керч і Єнікале. Право вільної морської торгівлі по Чорному морю
1783 р.	Приєднання Криму. Будівництво Севастополя.
Російсько – турецька війна 1787 – 1791 рр.	Приєднання територій між Пд. Бугом і Дністром.
Російсько – шведська війна 1788 – 1790 рр.	Росія оволоділа значною частиною Фінляндії
Участь Росії в поділах Польщі – 1772, 1793, 1795 рр.	Приєднання до Росії Білорусії, правобережної України, Західної Волині, Литви, Курляндії.

ЄВРОПА у другій половині XVIIIст.

Поділи Речі Посполитої (1772-1795 рр.)

Між поширення повстання українських селян на чолі з Максимом Залізняка у 1768 р. ("Коліїщина")

Річ Посполита до 1772 р.

Території, які відійшли до Австрії Пруссії Росії

	1772 р.
	1793 р.
	1795 р.

Межі володінь Османської імперії, які у 1774-1791 рр. відійшли до Австрії та Росії

Церковні володіння

Дрібні німецькі держави

Кордони Священної Римської імперії та інших держав на 1789 р.

Домашнє завдання

Опрацювати параграф 29

Джерела

Всесвітня історія: підручник для 8 класу "Подаляк 2016" - Нова програма

Всесвітня історія: підручник для 8 класу "Д'ячков 2016" - Нова програма

Підручник по Всесвітній історії. 8 клас. Сорочинська - Нова програма

Підручник по Всесвітній історії. 8 клас. Ліхтей - Нова програма

Всесвітня історія: підручник для 8 класу "Гісем 2015" - Нова програма

<https://uk.wikipedia.org/wiki>

<https://uk.warbletoncouncil.org/absolutismo-europeo-16130>

<https://naukozavr.info/istoriya/osvichenyj-absolyutyzm/>

<https://geomap.com.ua/uk-wh8/1208.html>

<https://hist-etnol.livejournal.com/7527624.html>

<http://anthropolgames.ucoz.ru/forum/76-148-1>